

А.М. Казибрид, Т.І. Дзюба
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Науковий керівник: канд. філол. наук,
доцент І.М. Дробіт

АНАЛІЗ ПРОСТИХ АНГЛІЙСЬКИХ ОДНОСЛІВНИХ ТЕРМІНІВ ЗІ СФЕРИ ПСИХОЛОГІЇ

Кожна сфера життя характеризується особливою лексикою. Лінгвісти нараховують близько 300 фахових мов. Кількість термінологічних одиниць у розвинутих мовах бурхливо зростає і в багато разів перевищує кількість загальноживаних слів. Переважну частину мови, приблизно дві третини, складає саме фахова лексика, невід'ємною елементом якої є терміни.

Психологія як наука, що вивчає психічні явища та поведінку людини, сформувалася у світовому та українському науковому просторі наприкінці ХІХ ст. Однак психологічна термінологія формується й досі. Поява нових термінів вимагає пошуку адекватних відповідників українською мовою. Цьому передують структурний аналіз мови оригіналу, у нашому випадку – англійської.

Мета нашої розвідки – проаналізувати прості англійські однослівні терміни зі сфери психології на основі «Англійсько-російського словника з психології» [1].

Однослівні терміни налічують декілька груп (непохідні, похідні, композитні, аббревіатурні) [2, 60]. Ми розглядаємо прості однослівні терміни, тобто такі, що складаються з одного слова, вираженого основою без афіксів. Основною ознакою простих однослівних термінів є їхня компактність, адже вони складаються лише з основи. Наприклад: *pain* (біль), *beat* (пульсація, ритм); *block* (припинення провідності в нерві; блокада).

У відсотковому співвідношенні прості англійські однослівні терміни становлять 4% від лексичних одиниць, зафіксованих у «Англійсько-російському словнику з психології». У процесі дослідження виявлено, що терміни виражені трьома частинами мови: іменником (N), дієсловом (V), прикметником (Adj). Наприклад: N – *cry* (крик), *bond* (зв'язок), *clash* (конфлікт); V – *ail* (хворіти), *err* (помилятися), *palp* (пальпувати); Adj – *prime* (головний), *able* (здатний), *apt* (схильний).

«Англійсько-російський словник з психології» обсягом понад 20 000 термінів налічує 872 простих однослівних терміни. З-поміж усього обсягу досліджуваних

термінів найбільше представлені іменником – 57,3%, приблизно однакова кількість дієсловом (11,2%) та прикметником (10,1%).

Англійській мові притаманне явище конверсії, при якому слово переходить з однієї частини мови в іншу без використання афіксів і префіксів, тобто без зміни структури слова. Аналізуючи англійські терміни зі сфери психології, ми виявили, що 21,4% простих однослівних термінів підпадають конверсії. Чимало термінів можуть бути одночасно іменником та дієсловом, наприклад: *act* – 1. вчинок, акт, дія, 2. діяти, чинити, поводитися; *age* 1. вік, 2. визначати вік, старіти; *aid* 1. допомога, допоміжні засоби, 2. допомагати; іменником та прикметником, наприклад: *blank* 1. бланк, анкета, 2. чистий; позбавлений змісту; спантеличений, збентежений; *cold* 1. холодний, 2. холод.

Іноді англійський термін виражений всіма трьома частини мови, наприклад: *faint* 1. непритомність, втрата свідомості, 2. слабшати, непритомніти, 3. слабкий; нікчемний; *fit* 1. напад, приступ, пароксизм, 2. придатний, відповідний, 3. відповідати; *key* 1. ключ, розгадка код, 2. основний, ключовий, головний, 3. замикає на ключ 2. приводить у відповідність.

Кількість лексичних одиниць, утворених за допомогою конверсії в англійській мові, з кожним роком зростає, що вимагає додаткових наукових досліджень.

Оскільки поведінка та світогляд людини з розвитком цивілізації змінюються, то й терміносистема психології постійно оновлюється, що викликає потребу в аналізі, доповненні та оновленні довідників, тлумачних та перекладних словників, термінологічних баз. На нашу думку, структурний аналіз простих однослівних термінів допомагає при подальшому перекладі фахових текстів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Англо-русский словарь по психологии: ок. 20 000 терминов / Е.В. Никошкова. – М.: РУССО, ИП РАН, 1998. – 352 с.
2. Гринев-Гриневиц С.В. Терминоведение / Гринев-Гриневиц С.В. – М.: Издательский дом «Академия», 2008. – 304 с.
3. Крет О. Д. Конверсія як один із шляхів збагачення словника англійської мови / О. Д. Крет // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2005. – № 17. – С. 164–165.
4. Овчаренко В.М. Терміни, аналітичне найменування та номінативне визначення / Овчаренко В.М. // Сучасні проблеми термінології в науці і техніці. – М., 1969. – С.41-42.

